

культуру, в свою чергу, отримують її як основу свого подальшого вдосконалення [5].

Таким чином, корпоративна культура є одним із вирішальних чинників в управлінні персоналом. Адже, саме високоякісний та конкурентоспроможний персонал є основою та гарантом успішної, ефективної діяльності на ринку, основним джерелом конкурентних переваг підприємства. Заходи з розвитку персоналу, котрі сприяють підвищенню якості робочої сили, є важливою умовою успішної діяльності будь-якої організації, оскільки вона процвітає настільки, наскільки грамотно залучає, зберігає та розвиває свої кадри. Тому формуванню корпоративної культури повинно приділятися достатньо уваги, адже подальший її розвиток буде сприяти підвищенню ефективності праці та лояльності співробітників до компанії.

Використана література:

1. Хаєта Г.Л. Корпоративна культура. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.
2. Заєць Т. О. Становлення корпоративного управління в Україні / Т. О. Заєць // Економіка та держава. – 2010. – № 7. – С. 57–59
3. Чернишова Т. О., Немченко Т. А. Деякі аспекти корпоративної культури організації. Наукові праці КНТУ/ Т. О. Чернишова, Т. А. Немченко // Економічні науки. – 2010. – вип. 17.
4. Ю.В. Біляк Корпоративна культура як інструмент ефективного управління персоналом/ Біляк Ю.В. // [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2014/10.pdf
5. Назарова Г. В. Корпоративне управління : навч. Посіб. / Г. В. Назарова. – Х. : Еспада, 2003.

Дем'янчук О., к.е.н., доц.,
Полюхович Я., студентка
Національного університету
«Острозька академія»

ЕКОЛОГІЧНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЯМИ

Протягом останніх років Україна впевнено та цілеспрямовано орієнтується на інтеграцію в світову економічну систему, і ключовою ціллю є власний інноваційний розвиток. Ці процеси вимагають більш жорстких вимог до екологічної та соціальної відповідальності корпорації. Екологічний рівень, який на сьогодні є головним питанням в усіх сферах людської життєдіяльності полягає в захисті екосистем, повітря та води. Другим та не менш важливим рівнем є соціальний, він передбачає покращення якості життя як для працівників компанії, так і для суспільства в цілому.

Питанням визначення груп зацікавлених сторін, їх ролі у запровадженні принципів корпоративної соціальної відповідальності на підприємстві присвячені роботи Л.Вітківської, В.Головнєва, К.Девіса, О.Лазаренко, Дж.Поста, С.Туркіна, В.Фредеріка та інших. Розробка, реалізація, управління та оцінювання результативності соціально-відповідальних заходів досліджуються у роботах І.Барбашина, І.Беляєвої, С.Буко, С.Івченко, П.Калити,

О.Кліменко, Н.Кричевського, М.Ліборакіної, В.Паніотто, В.Садкова, М.Стародубської, С.Титова та інших.

Метою дослідження є визначення сутності корпоративної соціальної та екологічної відповідальності, а також окреслення напрямів підвищення їх ефективності запровадження.

Досвід зарубіжних економічно розвинутих держав свідчить, що задля економічного зростання в глобальній економіці досягається шляхом проведення відповідального ведення бізнесу. Суть так званого відкритого підприємництва полягає у розумінні відповідальності бізнесу перед суспільством, тобто корпоративної соціальної відповідальності. Ця відповідальність передбачає необхідність звітування перед суспільством за економічний, екологічний та соціальний вплив, який чиниться внаслідок ділової активності.

Організація повинна працювати над тим, щоб мінімізувати свій екологічний слід. Варто розробити свою політику щодо цього питання. Це може бути пряма підтримка соціальних проектів та пожертвування шляхом створення корпоративних фондів які здатні розвивати соціальні проекти та створювати цінність для людей, які перебувають у неблагополучному стані. Адже, звичайно бізнес це важлива річ, але корпорації, нажаль, також відповідальні за екологічні проблеми століття[1].

Корпоративна соціальна відповідальність – це той процес, який не тільки допоможе бізнесу приносити суспільству максимальну користь за мінімальних збитків, нанесених природі, а й забезпечить задоволення потреб майбутніх поколінь.

Серед основних принципів стратегії корпоративної соціальної відповідальності можуть бути: ефективне використання можливостей та ресурсів; виявлення та запобігання негативних наслідків; інвестування у соціальну сферу, задля вирішення актуальних проблем; фінансування проектів по вирішенню регіональних екологічних проблем; виділення коштів на підвищення екологічної культури працівників; виробництво енергії з відновлювальних джерел, та інше.

Для прикладу зараз в Україні існує аналітичний проект від громадської організації «Інститут зеленої економіки», який має назву «Моніторинг озеленення економіки при реалізації угоди про асоціацію Україна – ЄС». Проект мав на меті через проведені дослідження та медійну і публічну активність сприяти підвищенню поінформованості представників органів державної влади та громадськості щодо розвитку озеленення економіки, спрямованої на ефективне використання природних ресурсів, мінімізацію відходів та забруднень, водночас оновлення бізнес-моделей на основі продуктивних екологічно безпечних технологій для підтримання економічного зростання та зайнятості, в рамках імплементації Угоди про асоціацію з ЄС.

За результатами глобального дослідження індексу екологічної ефективності у 2018 році лідером за рівнем екологічної ефективності визнано Швейцарію. У першу десятку лідерів також увійшли Франція, Данія, Мальта, Швеція,

Великобританія, Люксембург, Австрія, Ірландія та Фінляндія. Україна в рейтингу посіла 109 сходинку і опинилась між Туреччиною (108) та Гватемалою (110) [5].

Україна виконує вимоги інтеграції до ЄС в сфері зеленої економіки, але ефективність реалізації цих нормативних та регулятивних актів є низькою. Важливою умовою здійснення озеленення економіки стали прийняття відповідної нормативно правової бази гармонізованої з угодою про асоціацію з Європейським Союзом. Зокрема, в 2017-2019 роках в Україні прийнято Стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050 року (2018), Енергетичну стратегію до 2035 року (2018), Закон про оцінку впливу на довкілля (2017), Закон “Про стратегічну екологічну оцінку, Закон “Про Основні засади (Стратегію) екологічної політики України на період до 2030 року” (2019) та інші екологічні документи.[6].

Великі корпорації в своїй стратегії приділяють найбільшу увагу екологічним та соціальним проблемам. Ці всі процеси позитивно впливають не тільки на зовнішнє середовище підприємства, а й на внутрішній клімат, а саме – персонал[2].

Ще одною, чималою проблемою, є нерівність людського розвитку. Вона шкодить суспільству та послаблює соціальну згуртованість і довіру людей до уряду, інституцій та одне одного. Це шкодить економіці, заважає людям сповна розкривати свій потенціал на роботі та в житті. Це ускладнює прийняття політичних рішень, які відображають прагнення всього суспільства і захищають нашу планету, оскільки вузьке коло осіб та організацій використовує владу, щоб рішення приймалися насамперед у їхніх інтересах.

Індекс людського розвитку (ІЛР) — це підсумковий показник для оцінювання довгострокового прогресу в трьох основних площинах людського розвитку: довготривале та здорове життя, доступ до знань і гідний рівень життя.

За 2018 рік Україна отримала значення ІЛР 0,750, що відносить її до високої категорії людського розвитку — 88 позиція зі 189 країн і територій. За період з 1990 до 2018 року значення ІЛР України збільшилося з 0,705 до 0,750, тобто на 6,3%. За період з 1990 до 2018 року очікувана тривалість життя при народженні в Україні збільшилась на 2,1 років, середня кількість років навчання збільшилась на 2,2 роки, а очікувана кількість років навчання зросла на 2,7 років. ВНД на душу населення України скоротився приблизно на 25,6 відсотка в період між 1990 та 2017 рр. [7].

Керівництво міжнародних екологічних компаній впевнені, що варто реалізовувати низку екологічних проектів, метою яких є залучення співробітників та членів їх сімей до поліпшення екологічної ситуації. В основному це – сортування сміття, придбання товарів, виготовлення та подальша утилізація яких, приносить мінімум шкоди для довкілля.

Для того щоб визначити реальні масштаби заподіюваної шкоди навколишньому середовищу корпорації використовують спеціальну процедуру екологічного аудиту, він допомагає визначити основні напрями власної екологічної політики у довгостроковій перспективі.

Для прикладу компанія «БАЙЕР» проводить навчання серед малозабезпечених верств населення з охорони здоров'я. Інша, відома на весь світ,

інноваційна компанія «ІНТЕЛ» піклується про навколишнє середовище шляхом розробки енергозберігаючих товарів.

Українські корпорації на прикладі іменитих світових брендів, використовуючи їх стратегії зазвичай ефективно діють на внутрішньому та зовнішньому ринках. Це такі підприємства як: «ПУМА», «МЕТРО», «ІНТЕЛ» та ін. Національна модель соціальної відповідальності підприємництва зараз в Україні перебуває у стадії активного формування. Діяльність їх зорієнтована на задоволення нагальних потреб суспільства[3].

Зараз, національні уряди працюють спільно з найбільш впливовими міжнародними інституціями, напрацьовуючи міжнародні норми, які б регулювали багатогранну діяльність світових гігантів. І хоча ці всі корпорації займаються кардинально різними видами діяльності, всі вони часто мають негативний вплив на навколишнє середовище та погіршують якість життя місцевого населення. Тому для них варто мати спільні ідеї щодо реалізації поставлених цілей.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновки, що для досягнення сталого розвитку екологічна та соціальна відповідальність має бути не рідким випадком, а перетворитися в життєву філософію для корпорації та населення в цілому.

Використана література:

1. Осецький В. Л. Соціальна відповідальність корпорацій України як фактор забезпечення їхньої конкурентоспроможності / В. Л. Осецький, В. М. Марченко // Економіка та держава. – 2007. – № 1. – С. 9–12.
2. Царик І. М. Особливості ринкового і державного регулювання соціальної відповідальності бізнесу в умовах циклічності економіки / І. М. Царик // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1 (115). – С. 155–159.
3. Супрун Н. А. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку / Н. А. Супрун // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 3. – С. 71–74.
4. Головкова Л. С. Сукупний економічний потенціал корпорації: формування та розвиток: монографія / Л. С. Головкова. – Запоріжжя: КПУ 2009. – 339 с.
5. МОНІТОРИНГ ОЗЕЛЕНЕННЯ ЕКОНОМІКИ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНА-ЄС. // Видавничий дім «Гельветика». – 2019. – С. 10–11, 45.
6. Цілі сталого розвитку: Україна. Завдання та індикатори. 2017. URL: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/sustainable-development-goals--targets-and-indicators.html>
7. Доповідь про стан людського розвитку. // UNDP. – 2019. – С. 1–2.

Замора О., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
Скіп П., студент групи Ек 51М,
 ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

**ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ
 ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРООСЕЛЬ У СФЕРІ
 СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ**